

Razprava je vse hvale vredna; pisana je pregledno in daje dober pogled v razvoj srbskega otroškega slovstva. Dobro bi bilo, ko bi spisal kdo kaj takega tudi o slovenski otroški književnosti.

(Konec prih.) *Dr. Bezjak.*

Kemija in mineralogija za IV. razred realk in za sorodne šole. Spisal Balt. Baebler, c. kr. realčni profesor. Cena v platno vezani knjigi K 3.— Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — V uvodu podaja pisatelj razliko med fizikalnimi in kemijskimi izpremembami ter razlaga dalje potom lahkih poizkusov, kako razločujemo homogene snovi od zmesi. Tališča označuje pisatelj le pri najbolj znanih snoveh s številkami, sicer pa, kar je za začetek jako umestno, s tem, da pove, ali se tope snovi v vroči ali v vreli vodi, ali v plamenu itd. Ko je pisatelj razložil temeljne pojme o kristalih, nam pojasni, kaj so in kakšne posebne lastnosti imajo raztopine, poslužujoč se pri razlagi preprostih poizkusov. Kristalizovanje iz raztopin, precipitacija in destilacija so dobro in na pravem mestu opisane. — V naslednjih treh odstavkih so jako dobro razloženi osnovni zakoni kemije; pisatelj opira svojo razlago na poizkuse z zrakom, z vodo in s halogeni. Umestno je, da rabi pisatelj tudi preproste poizkuse z epruvetami, n. pr. pri dobavi kisika, škoda, da ne včasih tudi drugod. V nadaljnjih odstavkih sta

kemija in mineralogija tesno spojeni, obširna snov je logično razvrščena in premišljeno opisana, dasi ravno bi bilo želeli, da bi bile nekatere bolj znane rudnine, kakor malec in apnenec, bolj podrobno opisane. — V uvodu organskega dela kemije podaja pisatelj splošne pojme o kemiji ogljikovih spojin ter obdela najprej precej natanko petrolej; o drugih skupinah razpravlja pisatelj povečini teoretično. Dobro bi bilo, če bi bili omenjeni pri važnejših odstavkih, n. pr. pri etilovem alkoholu, kakšni poizkusi.

Knjiga je pisana jako razumljivo, le to nekoliko moti, da niso poizkusi in vprašanja vselej ločeni od druge razlage; tudi slike so čedne, toda knjigi ne bi nič škodovalo, ako bi bile nekatere za tretjino manjše, tako bi se prihranilo lahko mnogo prostora, n. pr. za opis marsikatero slike. — Končno omenim še sledeče malenkosti: Str. 55. To spojino imenujemo „Grenka sol“ (grenko sol). Str. 63. Raza rjavega premoga ni „vedno“ rjava, ampak temnorjava, večkrat skoro črna. Str. 63. Malo čudno se glasi stavek: „Žarimo v prvi retorti nekaj premoga, v drugi pa nekaj lesa“ (sl. 35), naslikana pa je le ena retorta. Str. 65. Svečin plamen sestoji iz štirih in ne iz treh delov. V sliki 36 je levi del cevi predolg. Str. 88. Prvina arzen je svetlosiva... ter postane sivočrn(a). Str. 90. Namesto iz „kamene soli“ naj se glasi iz kamene strele. Str. 107. Cinkova svetilka mesto svetlica.

Prof. A. Vales.

Glasba.

Ant. Foerster: **Sedem moških zborov.** Izdala in založila „Glasbena Matica“ v Ljubljani 1910. Cena: 4 K. — V zbirki se nahajajo sledeči zbori: „Tri tuge“, „Razbita čaša“, „Vihar“, „Na boj!“, „Spak“, „Podoknica“ in „Umril je mož — mož živi“.

Odveč bi bilo hvaliti in priporočati Foersterjeve zборе. Saj ga vsakdo pozna kot skladatelja prve vrste, ki mu to, kar poje, vre iz dna srca, in ki zna to, kar v duši občuti, tudi v vzornolepi in dovršeni obliki podati. Kot posebno izvrstna in markantna zborja se odlikujeta v zgoraj imenovani zbirki: prvi dokaj obsežni zbor „Tri tuge“ z lepim baritonskim in basovskim samospevom in z vseskoz zanimivim in globoko občutenim zborovim stavkom in pa peti zbor „Spak“, kakršnega nam Foerster dosedaj morda še sploh ni podal. Dandanašnji moderni glasbeniki sicer Foersterja ne štejejo več med svoje — zdi se jim namreč že nekoliko prestarinski; a naj rečejo moderni, kar hočejo, jaz sem tega mnenja, da bi od naših modernih skladateljev težko kateri naslikal Aškerčevega „Spaka“ bolj natančno in pa originalno kot je to storil ravno Foerster. Krasen je četverospev „Razbita čaša“, gromovit je zbor „Vihar“, preprosti, a hvaležni skladbi sta „Na boj!“ in „Podoknica“. Nekoliko dolga in utrudljiva pa se mi zdi nagrobnica „Umril je mož — mož živi“, ki je zložena v strogo umerjenem, resnobnem slogu, prvi del v D-molu, drugi v D-duru. — Sedem Foersterjevih moških zborov je brezdvomno odličen prispevek k naši domači zborovski glasbeni literaturi.

Osem samospevov s spremljanjem klavirja. Založila in izdala „Glasbena Matica“ v Ljubljani. 1910. Cena: 3 K. — Tu nahajamo Lajovčev „Serenado“ in „Nočne poti“, Adamičeve samospeve „Na lipici zeleni“, „Pri studentu“ in „Planinec“, Pavčičeva samospeva „Pastarica“ in „Pred durmi“ in Flögllova skladbo „Jednom kad za tihih majskih noči“.

Največje glasbene vrednosti med vsemi temi samospevi je brezdvomno Lajovčeva „Serenada“. Na tako preprost, a vendar tolikanj izrazit način je Lajović še malo kratov komponiral. Tu se samospev in pa klavirsko spremljanje idealno lepo družita in izpopolnjujeta; tudi ni niti samospev, niti spremljanje pretežno za izvajanje. Le žal, da ni porabil Lajović svoje krasne invencije za boljši in primernejši tekst. Obožavanje ženske! Besedilo: „Jaz grem vsak večer na božjo pot“ (pod okno ljubice) je naravnost frivolno, in je čisto prav, da so pri zadnjem Matičinem koncertu to besedilo nekoliko ublažili in nadomestili s sledečim: „Mene vsak večer pelje k tebi pot“. Sicer pa tudi ta varianta ne more besedila v bistvu izboljšati. Take pesmi, to se pravi taka besedila, in dosledno tudi skladbe, zložene na taka besedila, odločno odklanjamo. — Lajovčev samospev „Nočne poti“ je v glasbenem oziru precej bolj kompliciran od prejšnjega, v postopih se zdi semtertja malo trd, v modulatoričnem oziru zlasti v drugem delu drzen, skoro bi rekel — prenagel, a v celoti še vedno markantna skladba. Od Adamičevih samospevov je v tej zbirki najboljši „Na lipici zeleni“, zložen v narod-